

گنجینه سوال رایگان

+ پاسخ تشریحی

یاوران دانش

راه های ارتباطی با ما:

www.Dyavari.com

۰۲۱-۷۶۷۰۳۸۵۸

۰۹۱۲-۳۴ ۹۴ ۱۳۴

۱- گزینه ۲ پاسخ صحیح است.
اندیشمندان مسلمان برای داوری درباره‌ی ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری و عقل عملی و وحی بهره می‌برند.
از نظر آنان تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های ویژه‌ی خود را دارند و در هر سه سطح، پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۱۰)

۲- گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

علوم اجتماعی جهان متجدد	علوم اجتماعی جهان اسلام
تبیینی	از سطوح مختلف عقل استفاده می‌کند و تبیین را به تبیین تجربی محدود نمی‌داند.
تفسیری	دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کند و تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عقلانی می‌شمارد و به همین دلیل تفسیر و تبیین در تقابل با هم قرار نمی‌گیرند.
انتقادی	از ظرفیت جهان‌شمول عقل نظری، عقل عملی و وحی برای داوری ارزش‌ها استفاده می‌کند.

۳- گزینه ۴ پاسخ صحیح است.
از نظر میرزای نائینی مشروطه به معنای مشروط کردن حاکمان و حکومتی است که در چارچوب مقررات عادلانه‌ی مجلس عمل کند، یعنی مردم در مشروطه با کمک مجلس شورا، ویژگی اول نظام اسلامی را محقق کردند.
مطابق عقل نظری، در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی، خودبه‌خودی و بدون علت رخ نمی‌دهد. علم در مدینه‌ی فاضله، به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز دربر می‌گیرد.
ابن‌خلدون یکی دیگر از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعه‌ی آرمانی سخنی نگفت.

۴- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مردم در مشروطه با کمک مجلس شورا، ویژگی اول نظام اسلامی را محقق کردند.
علم مدنی فارابی به تبیین یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.
«معرفة الله سبحانه اعلی المعارف: شناخت خداوند، عالی‌ترین شناخت‌هاست.»
«معرفة النفس انفع المعارف: خویش‌شناسی، مفیدترین دانش‌هاست.»
(حضرت علی (ع))
آموختن برخی علوم مانند سحر، در اسلام منع شده است.
با تفکر جزئی‌نگر نمی‌توان درباره‌ی جهان، انسان و معناداری جهان اندیشید.

۵- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. عقل ابزاری (تجربی): دانشمندان برای کسب دانش درباره‌ی پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از این عقل استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبند هستند. یکی از مهم‌ترین شاخه‌های علوم اجتماعی مسلمانان، علم فقه است. ابوعلی مسکویه با نگاهی تبیینی کتاب «تجارب‌الامم» را در هشت جلد تألیف کرد.

۶- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. از کارکردهای علوم اجتماعی جهان اسلام: با توصیف و تبیین وضعیت موجود، راه‌های برون‌رفت از وضع موجود را به سوی جامعه‌ی مطلوب شناسایی می‌کند. مدینه‌ی فاسقه، جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه‌ی فاضله به وجود می‌آید. در مدینه‌ی فاسقه، با آن‌که مردم علوم و حیانی و عقلانی را می‌شناسند، اما از آن بهره نمی‌گیرند. یعنی با آن‌که مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، براساس آن عمل نمی‌کنند. مدینه‌ی ضالّه، جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه‌ی فاضله شکل می‌گیرد. در مدینه‌ی ضالّه، نظرات علمی پذیرفته‌شده در مدینه‌ی فاضله هم تحریف می‌گردند و آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیر عقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.

۷- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. علوم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد، ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و حیانی نیز استفاده می‌کند. میرزای نائینی، بر حمایت مردم از تشکیل مجلس در نظام مشروطه، تأکید می‌کرد. گاهی عقل را در یک معنای عام به کار می‌برند که هر گونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می‌شود که هم عالمان در دانش علمی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند. مردم در این جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند.

۸- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. روش ابن‌خلدون در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت. شاید به همین دلیل غربیان وی را بیش از سایر متفکران اجتماعی مسلمان می‌شناسند. میرزا حسین نائینی (۱۳۱۵ - ۱۲۳۹ ه.ش) از نخستین اندیشمندانی است که درباره‌ی لزوم قانون اساسی در دولت اسلامی سخن گفته است.

فارابی علم اجتماعی را زیرمجموعه‌ی علوم انسانی می‌دانسته و آن را «علم مدنی» نامیده است. فارابی واقعیت‌های اجتماعی را پدیده‌هایی می‌داند که با آگاهی و اراده‌ی انسان‌ها ایجاد می‌شوند. به همین سبب، او علم مدنی را در پایان قرن بیستم، امام خمینی (ره) در ادامه‌ی تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه‌ی مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه‌ی مطلوب را داشته باشد، یعنی هم قوانین آن عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند.

«بانک سوال موسسه یاوران دانش»

۹- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. جامعه‌شناسی تفسیری به توصیف ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی بسنده می‌کند. فقه اسلامی با به رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و فقهی، این تفاوت‌ها را به فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی تبدیل کرد.

جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کند. عقلانیت در جهان اسلام با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانه‌ی خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد، بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند.

۱۰- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در آغاز قرن بیستم، میرزای نائینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد.

عقل عملی: واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده‌ی انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها، شناسایی می‌کند، مثلاً خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد. این عقل، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد. علوم اجتماعی جهان اسلام، تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عقلانی می‌شمارد و به همین دلیل تفسیر و تبیین در تقابل با هم قرار نمی‌گیرند. ابوریحان بیرونی در کتاب «تحقیق ماللهند» با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه‌ی هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت.

۱۱- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در آغاز قرن بیستم، میرزای نائینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد و امام خمینی (ره) با توجه به شرایط اجتماعی پایان قرن بیستم، مسئله‌ی ولایت فقیه و انقلاب اسلامی را طرح نمود. مقبولیت و مرجعیت علم فقه در فرهنگ عمومی جامعه‌ی ایران موجب شد که براساس این دو نظریه‌ی فقهی، دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه‌ی ایران شکل بگیرد. رویکرد ابن‌خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است. علم به نفس، علم توحید و علم به مبدأ و معاد، از نافع‌ترین علوم شمرده شده‌اند. جامعه‌شناسی انتقادی از عقل ابزاری و عقل تفسیری عبور می‌کند و به دنبال عقلانیت دیگری می‌گردد که ظرفیت و توان دآوری ارزشی و انتقادی داشته باشد.

۱۲- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ابن‌خلدون یکی دیگر از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.

عقل در معنای خاص، قوه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست.

۱۳- گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

عالمان مسلمان در دوران معاصر در توصیف و تبیین وضعیت کنونی جهان اسلام مطالب زیادی نوشته‌اند. آن‌ها پس از آشنایی با علوم اجتماعی جهان متجدد، برای شناخت مسائل اجتماعی از نظریات جدید هم کمک گرفته‌اند. این تعامل با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه‌ی طرح نظریات جدید را فراهم آورد. در عین حال، به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه‌ی جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا راه‌حل ارائه دهند. «مدینه‌ی فاسقه» و «مدینه‌ی ضالّه» در نظریه‌ی فارابی، جوامعی هستند که در نتیجه‌ی انحراف از مدینه‌ی فاضله (جامعه‌ی آرمانی فارابی) شکل گرفته‌اند.

هنگامی که در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای اصلاح یک رابطه‌ی ظالمانه استفاده می‌کنیم، عقل انتقادی را به کار می‌گیریم. با تفکر جزئی‌نگر نمی‌توان درباره‌ی جهان، انسان و معناداری جهان اندیشید. فلسفه تلاشی است، برای بسط دیدگاهی جامع نسبت به این مسائل.

۱۴- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. عقل تفسیری: برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار مانند کنش انسان‌ها، گفتار و متن به کار می‌رود.

مطابق عقل عملی، هرگز جامعه‌ای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت، حکمت و عدالت روی سعادت دنیوی و اخروی را نخواهد دید. عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی درباره‌ی محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همه‌ی عرصه‌ها علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. علم مدنی، درباره‌ی هنجارها، نحوه‌ی رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید‌ها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند.

۱۵- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی عبارت‌های نادرست:

(ج) عقل عملی: واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده‌ی انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها، شناسایی می‌کند، مثلاً خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد، این عقل، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.
(د) در جوامع جاهله، علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

۱۶- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. اندیشمندان مسلمان برای داوری درباره‌ی ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری و عقل عملی و وحی بهره می‌برند.

از نظر آنان تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های ویژه‌ی خود را دارند و در هر سه سطح، پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است.

۱۷- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دههٔ نخست پیدایش آن، نشان داد بلوک شرق، تنها رقیب بلوک غرب نیست و موقعیت جهان اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد. فقه اسلامی با به رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و فقهی، این تفاوت‌ها را به فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی تبدیل کرد. تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینهٔ طرح نظریات جدید را فراهم آورد. در عین حال، به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعهٔ جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا راه‌حل ارائه دهند.

